

Godine na 6

VLADIMIR JANKOVIĆ DŽET

■ Laguna ■

Copyright © 2008 Vladimir Janković
Copyright © 2008 ovog izdanja, LAGUNA

*Slavenki,
koja je bila sa mnom u svemu ovome.*

ИЛ. ПОЛИТИКА 2015. 199.

Сећање на прву генерацију бендова

спада ништа што долази са Запада. Отуд су фармерке себи могли да приуште само одабрани, отуд и жваке у комисионима. Било је то доба када се код нас с тешком муком рађао рокенрол.

Влада Јанковић, одвајкада познат као Џет, водитељ програма „Београда 202“, бас гитариста, фронтмен „Црних бисера“ и касније „Тунела“, незаобилазна је личност не само у писању историје тог времена већ и оеплашног подсећања на дане наше младости.

Као на правој бини

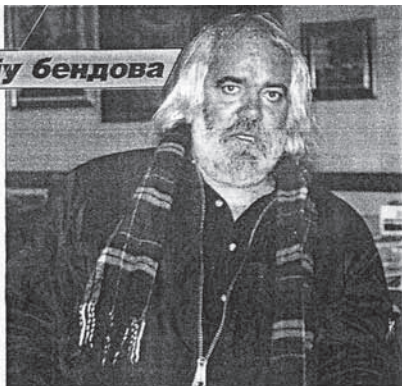
– У Четрнаестој београдској гимназији, 1961. и 62. године, међу нама ђацима, некако спонтано, настала је традиција стварања бендова – прича Џет. – Скупљали смо се по хаусторима, па тамо дрндали по гитарама и лупали у кутије што су нам глумиле бубњеве. Било је то време пре електричне гитаре, пре свега онога што ће много касније прославити рокенрол. Зашто у хаусторима? Зато што је тамо све тако лепо одзвањало, као да смо на каквој правој бини.

Момак са ги-

таром био је исто што и момак у фармеркама.

– Наравно. Сви смо, мање-више, невесто то радили. Ја сам се дружио са људима старијим од мене, изванредним музичарима. Ишао сам за њима, носио гитару, знао неколико акорда, па онда као свируцкао. Свирао сам стварно акорд који знам, а оно што не знам фолирао и плашио се да ови други нешто не чују и не избаше ме из друштва.

Из тог времена Јанковић данас с великом задовољством помиње своје старије узоре: Павла Бакића, сада секретара на Машинском фа-

Влада Јанковић Џет: „Почели смо по хаусторима, са акустичним гитарама“

Како се рађао рокенрол

Влада Јанковић Џет је био један од родоначелника ране популарне музике. Данас је водитељ на радију „Београд 202“, а о шездесетим годинама прича са извесном носталгијом

Седамдесетих година, у време када су „Црни бисери“ гледали домаћом поп-сценом

INTRO ILI NEŠTO KAO UVOD

Uvek je teško naći prave reči za početak. Da li početi od rođenja, detinjstva ili... Ne, to bi bilo prepotentno. Možda, ipak, od trenutka kada sam shvatio da sam zalutao, ali takvih momenata je bilo isuviše da bih se opredelio za neki od njih. Zato počinjem ovako, direktno od trenutka kada sam i ne znajući napravio zao-kret u životu i krenuo putem kojim i danas ponekad zabasam na stranputicu. Ovo pišem i pričam po sećanju, pa ako negde u faktografskom pogledu i ne budem sasvim precizan – ne zamerite, ipak se ponešto i zaboravi, a ako nekog zbog brzine sećanja i pisanja i preskočim pa ga ne pomenem, neka se previše ne ljuti. Kada zaradim mnogo para od ovog štiva, pisaću, kako to obično biva, novo i dopunjeno izdanje, pa onda još jedno i tako stalno ukруг. Svi će, ranije ili kasnije, doći na red. Toliko o tome, a sada napred u priču!

Vaš
V. J. Džet

PRVO POGLAVLJE

Crni biseri bez mene:
Voja, Krcko, Ivan, Goran (viri iza) i Štefek

Prvo okupljanje

Dan za početak. Beograd, februar 1964. godine, nedelja po podne, pola dva. Poslednji dan zimskog raspusta, za mene poslednjeg u srednjoj školi. Zima je još pružala otpor kroz ostatke prljavog snega, bajatog i izgaženog koji se cedio na zubatom suncu. Temperatura -- ni da se raskomotiš, ni da obučeš nešto toplo. Stojim na trotoaru preko puta ulaza u moju zgradu u Kičevskoj 22, žmirkam na suncu i razmišljam: od fudbala nema ništa, teren u XIV gimnaziji, meni tog trenutka iza leđa, prekriven je vodom i lapavicom, ne vredi. U bioskopima nema ničega što već nisam video, a da se penjem gore, mislim u kuću, mrzi me. Nema prenosa na televiziji, a već dugo nemam novih ploča za preslušavanje, jebi ga. Da bazam po gradu bez veze, stvarno mi ne pada na pamet, jer tamo tek nema ničeg. Ne zaboravite to da 1964. kafići, klubovi i slično ni u teoriji nisu bili u projektu. Totalna propast, zar tako da protraćim poslednji dan poslednjeg raspusta u poslednjoj godini srednje škole? U američkim tinejdžerskim filmovima se u ovakvim trenucima uvek nešto desi, ali ja kao iskusan vuk (imao sam već osamnaest godina) nisam očekivao nikakvo čudo, jednostavno sam se mirio sa situacijom

Osnivači Goran i Ivan

i čekao da naiđe neko sa kim bih se malo zezao i ubio vreme. Nigde ni žive duše. Pa da, nedeljno popodne je uvek takvo. Iz pravca Ulice Ivana Milutinovića primećujem poznat lik. Da li je... Jeste, on je, Goran. Gorana Vukićevića sam upoznao preko svog najboljeg druga Nenada koji ga je znao još iz obdaništa.

– On svira klavir „krvišno“! – rekao mi je Nenad, a to je značilo da je on stvarno majstor. U to sam se uverio ubrzo na nekoj školskoj zabavi, kada je Goran stavio šal preko dirki i otprašio nekoliko flojd kramer fazona. Dakle, pomenuti lik mi se približavao uz Kičevsku, brzim koracima, šljapkajući po vlažnom trotoaru. Pod miškom sam mu zapazio metalnu kutiju sive boje, veličine kutije za cipele broj 42.

– E, Gorane, 'de s' kren'o?

– Ma, idem na svirku, tu iza Kalenić pijace ima neka mesna zajednica, pa...

Opa, čarobna reč – svirka. Da li ja to dobro čujem, možda nešto i bude od ovog dana!

– Ko svira? – pitam, kao ne interesuje me, nego onako.

– Onaj tvoj Ivan, njegov brat Slavko, pa onda ja, Voja i neki koje ti ne znaš.

Ivan Božović je bio momak koji me je te godine stigao u školi. Ne zbog toga što sam ja ponavljao, nego je on davao po dva razreda za jednu godinu, pa je tako sa šesnaest godina stigao do mature. Bio je zgodan dečko, pomalo nadmen, svestan svoje inteligencije, ali inače OK. Njegova sestra Iva bila je sa mnom u školi od početka gimnazije. I sad još i to, on svira gitaru, i to električnu i to još u grupi!

– I kako vam se zove orkestar?

– Crni biseri, po onom filmu. Hteli smo da se zovemo Apostoli, ali njegova tetka Saša to nije dozvolila.

Tetka Saša Božović, narodni heroj iz Drugog svetskog rata, autor čuvene knjige *Tebi moja Dolores*, bila je majka Ive, Ivana i malog Slavka i opravdano je mislila da nije baš umesno da njena deca imaju bend po imenu Apostoli.

– Da pođem i ja sa tobom?

– 'Ajde, ali keve ti, ponesi ovo pojačalo, otpade mi ruka koliko je teško!

Tako sam pod jedan – rešio misteriju predmeta veličine kutije za cipele broj 42. I pod dva – prvi put uzeo u ruke nešto što služi za pojačavanje zvuka. Ni najmanjim delom svoga uma nisam bio svestan da tog trenutka moj život, poput mlaznog aviona u punom letu, pravi zaokret i kreće jednim novim i neispitanim pravcem prepunim zamki i iznenađenja. *But the best is yet to come*, što bi rekao Džon Kliz.

Elem, uzeh onu sivu spravu veličine kutije za cipele broj 42 i krenuh za njim. Još pamtim težinu tog metalnog predmeta kao što se pamti prvi poljubac, prvi gol u životu, prve batine ili prva... Išli smo hitrim korakom i za desetak minuta smo bili tamo, u Banijskoj ulici iza Kalenićeve pijace. Ceo taj kvart, od Banijske prateći Njegoševu pa do Mutapove, sastavljen od starih oronulih prizemnih zgrada, bio je u fazi rušenja kako bi se oslobodio prostor za nove višespratne objekte, kao što je robna kuća i slično. Međutim, čini se da je u jednom trenutku ponestalo para ili možda stanova za raseljavanje, ili su možda opet menjali plan, tek, ceo taj pejzaž je vizuelno bio kao u nekom horor filmu. Ličio je na grad u kome su nedavno završene ulične borbe ili još gore, kao da je upravo tuda protutnjao zemljotres.

U jednoj od tih načetih kuća, od koje su samo zidovi i krov bili na mestu, smeštena je bila privremeno lokalna organizacija mesne zajednice. Na ulazu rukom nacrtan plakat na kome je pisalo: „Danas čajanka, sviraju 'Crni biseri', početak 15.30!“ Unutra goli zidovi, peć na naftu, nekoliko desetina pohabanih školskih stolica poređanih uza zid, sijalica od 200W i rasveta par ekselans. U dnu „sale“, bez bine, stoji bend. Pored već pomenu-tog Ivana, tu je i njegov mlađi brat, četrnaestogodišnji Slavko, koji svira tenor saks i primećujem da je nešto niži od njega. Tu je i Steva zvani Štefek sa frizurom a la Brus Velč, jer naravno svira ritam gitaru. Bubnjar Krcko, sa naočarima za vid i rastom

najmanji od svih, delovao je najozbiljnije od svih. Bio je tu i Voja Kličković, poznanik iz obližnje XIV beogradske gimnazije, nešto mlađi od mene, ali i on sa gitarom. U toku je bila žučna diskusija ko će da svira bas, jer je grupa od zajednički ušteđenih para kupila bas gitaru, doduše pravljenju, ali drugačijih nije ni bilo u gradu, pa je valjalo da neki od gitarista preuzme tu ulogu u orkestru. Ivan, naravno, kao solo gitarista nije ni pomišljao na tu soluciju, Steva je rekao da on ima i gitaru i pojačalo i da ga bas uopšte ne zanima, a Voja je povišenim tonom izjavio:

– Ja, bre, sviram gitaru bolje od vas dvojice zajedno, a vi biste da me degradirate na to čudo sa četiri žice!

Pošto njegov amandman nije naišao na razumevanje, demonstrativno je spakovao svoj instrument, obukao kaput i ljutito otišao. Publika je već ulazila, sve naši vršnjaci a i mlađi, okupljali su se oko peći i gledali ka Biserima očekujući početak svirke. Ekipa je bila pomalo smetena i nervozna upravo završenim „incidentom“, pa su svi čuteći nervozno pušili.

– Pa, dobro – reče Krcko – da ne znaš ti da se snađeš sa bas gitarom?

Shvatio sam da je to pitanje upućeno meni i zato sam hladno, što sam hladnije mogao, rekao:

– Zaboga, pa ja sviram bas već godinama!

– Pa šta se čeka, 'ajmo na pos'o!

I krenusmo.

Ivan je imao češku futuramu III gitaru sa tri magneta – „ista kao henkova samo malo drugačija i pišti!“ Pojačalo mu je bilo marke selmer i imalo je, brat bratu, 8 do 10 vati. Stevina gitara je bila klira sa jednim magnetom, a komplet je upotpunjavalominijaturno pravljenju pojačalo od 5 do 6 vati. A bubanj? E toga nije bilo. Krle je pred sobom na tronošcu imao izviđački doboš, a pored sebe na metalnom stalku za note umesto nota činelicu veličine tanjirića za čaj. Za ovu priliku Goran je svirao harmoniku: –To mu dođe kao ručna organa – složili su se svi. E, sad ja – dali su mi taj novi, crveni pravljeni „basić“ na kojem